

1927

Imprimat local

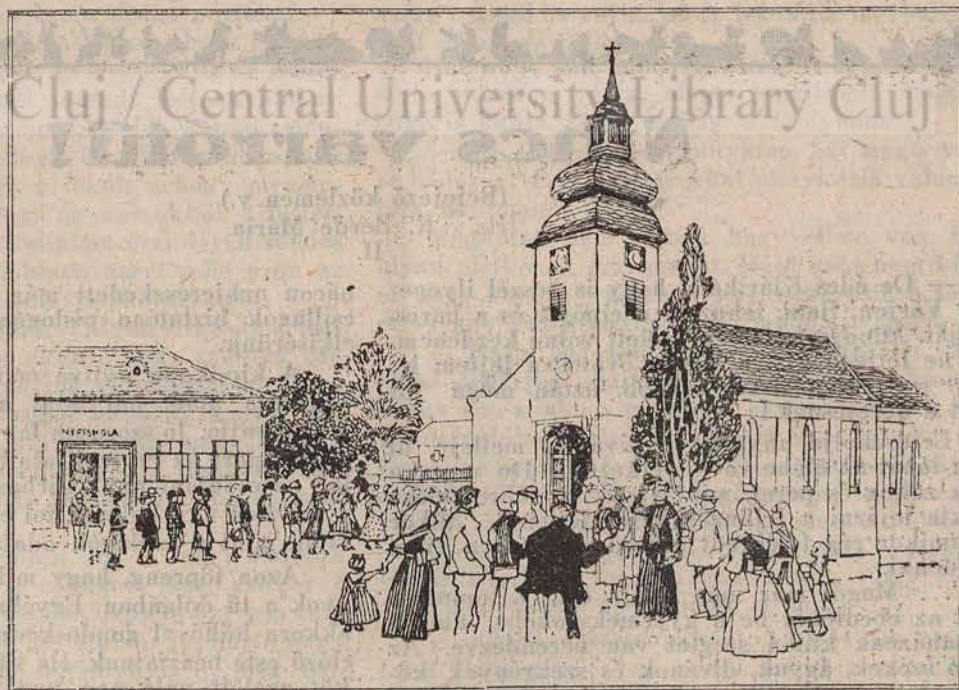
CIMBORA

6.
ÉVF.
XI. 30.
MEGJELE-
NIK HAVONTA
3-SZOR MINDEN
HÓ 10, 20 ÉS 30-AN

FŐSZERK.
BENEDEK
ELEK

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓD-
ÁLLAMOK EGYETLEN
MAGYARNYELVŰ
KÉPES GYER-
MEK LAPJA

A templom

(A szövegét lásd az 508.-ik oldalon.)

33
SZÁM

Bölcsődal

Írta: St. O. Iosif.

Magyarba átültette: Dr. SZEREMLEY ÁKOS.

Jójj, kincseeském, madaracskám,
Jójj aludni apa karján,
Lágyan, szépen,
Hadd becézzen
És ringasson, dudolgasson:
„Rügy fakadt egy szép tavaszon!”

Angyalocskák ha betérnek,
Megérintik szemecskédet,
Rálehelnek
S fektetgetnek
Vaukosaljra, patyolatra,
Puka legyen fejed alja.

Ah, ne ébredj...! Aludjál még...
Hallga... Csend van és sötétség,
A szellőcske
Járt csak erre...
Szokott vendég, be-beköszön,
Most osont át a küszöbön.

Beküldött egy aranylegyet,
Szárnya alatt kis levelet.
„Szép álmokat!”
S azt mondja, hogy: „Szervusz, világ!”
Hazamegy, mert aludni vágy.
(Fogaras.)

Nincs varrótű!

(Befejező közlemén y.)

Írta: R. Berde Mária.

II.

— De édes Klárikám, hogy is beszél ilyenket! Várjon, fiam, lehuzom a cipőjét és a harisnyáját. Mindjárt is ezen kellett volna kezdenem. Na, ne féljen, szívem, olyan óvatosan fejtem le, hogy a szem nem fut tovább, aztán maga áll neki a keresésnek!

Letuszkolja anyukát a divánra, melléje ül és a lábát az ölébe véve, vetkezteti. De anyuka csak zokog és perel, mint ahogy az ébresztőóra szokta lejárni a felhuzást rendületlenül, akkor is, amikor rég felébredt és bedugta már a fülét mindenki.

... Magdi már nem hallja ezt. Kisompolygott az ebédlőből be a gyermekszobába, ahol a bubaháznak külön szeglet van berendezve. Az apró székek, ágyak, divánok és szekrények között ott terpeszkedik a cseréppersely, amit Erzsi adott neki vásárfiába, még akkor, amikor anyukától ő kéreztette el a tavaszi nagyvásárba. Most veszi a potrohosa, zörgőhasu jószágot, bele-sülyeszti játszókötényének tágas zsebébe és aztán, mint óvatos cicuska a kis elsőlábát, becsusztatja kezeckéjét az ajtó hasítékába. Mert, szerencsére, nincsen kilincsebe téve az ajtó és így zajtalanul lehet feltárni, kisuranni rajta.

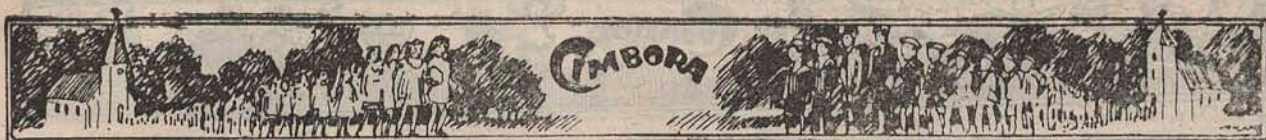
Künt a virágokkal végigrakott, oszlopos tor-

nácson nekiereszkedett már az est sötétje, de a csillagok biztatóan pislognak: Eredj csak! Mi elkísérünk.

A kicsikapu nyitva maradt az Erzsi sok ló-tásfutása után, hát mint a madár, szállhat ki Magdi rajta. Jó szorosan lapul odakint a házfalak mellé, mert az ereszek alatt utat tapodott a sok láb az esőutáni puha sárban. Megy szépen előre és közben úgy buknak fel egymás után a gondolatái, mint a csillagok odafent az égen.

Azon töpreng, hogy milyen furesák is a nagyok a tű dolgában. Egyébről mindenről mindig akkora hűhóval gondoskodnak. A nagymosáshoz előző este beáztatnak. Ha sütés következik, a cőköt azelőtt való nap pont fél tizenegy óraker forrázni, keverni, gyurni kezdik. A meszelés is úgy indul, hogy napokon át hordanak kifelé, aztán előre megójtják a meszet, hogy ki is hüljön. Még a tyukokat is egy nappal hamarabb megvizsgálják és különrekesztik, ha tojósak.

Na, hiszen a varrásból is elég nagy dolgot csinálnak, az bizonyos. A varróleány érkezete előtt anyuka gyakorta a városba kocsikázott, néha tit-

kos befogatásokkal is, amikor apuka a tagban valami égető munkára ügyelt fel. Hozott is aztán divatlapokat, cifranevű kelméket, csipkét, szalagot, cérnakarikákat, csőselymeket. Itthon kifejtette az ollókat, megolajoztatta a varrógépet, kipróbálta a géptűt, a csőrölő karikákat, a hajtószijját. Kiürített két kaszteniőkot is, egyet a rongynak, egyet a kelméknek, egy szekrényt pedig az előkészülő ruháknak. A leendő ebédek, vacsorák is fontos tárgyalás alá kerültek.

Igen, napokon át csak erről folyt a szó és minden, ami ezzel összefügg, tiszter is beszéd tárgy volt, hogy Magdinak már zugott is a feje tőle.

De tűt, azt bezeg nem vettek, azt nem vesz soha senki!

Laura néni, ha elszakad valamelyik fodor a tyukborító forma, bádogkéményre vasalt alsószoknyáin, örökre csak azt kérdezi:

— Van, fiam, egy tőtek?

Mert ő tőnek hívja ezt a drága portékát.

S pedig Laura néni másképen olyan gondos, olyan aprólékos! Ötvenöt év óta gyűjti az összes kötényeiből és ruháiból maradt foltnakvalókat. Az elbontott lószőr kalapjai is fel vannak gomolyítva, mint a pántlikák és minden hónapban megszellőzteti, újra tekeri őket, nehogy megmolyosodjanak. Sőt a régi ágyneműkből kifejtett foszlós csipkéket is naftalinban őrzi. Ilyen rendes néni ő, de tűje neki sincsen azért soha azon az egyen kívül, ott a pirosszives skatulyában.

De miért, Istenem, miért olyan ritkaság a varrótű a háznál? Amikor akkora nagy szükség van rája! És miért nem zárják el lakattal az ilyen portékát, amiről ugy szokás beszélni, mint a legdrágább kincsről! „Ugy keresem, mint a tűt.” Vagy ahogy apuka mondja: „Tűvé teszitek a házat”. Tűvé egy házat, egy akkora nagy házat, mint az övék!

Meggyorsítja a lépteit. Mi is lehet odahaza ez óta! Iduka akkor is zokogott már, amikor ő besurrant a gyermekszobába. Apuka azt sem tudta, kit vigasztaljon. Ott ült a divánon, huzta nagy vigyázattal az anyuka harisnyáját... még halani lehetett utoljára, ahogy kétfelé beszélt:

— Ejnye, ejnye, csacsiszki fehérnépek. Majd kitalálunk valamit. Ne izgasd magad, kis feleség. Ne pityeregj, Idukám, nem ette meg a kakas a kenyeredet.

Igen, apuka nagyon okos, nagyon jó és mindig kitalál valamit. De most ő, Magdi az okos, most ő talált ki valamit és már nincsen messze a céljától, amit kitűzött magának.

Ott, a kerekес kuton túl lakik a boltos. Persze, a boltba most nem lehet bejutni, mert a boltosék szent zsidók, így mondta Erzszi. Pénteken bezárnak, mihelyt felkel a vacsoracsillag.

De ez nem olyan nagy baj, mert azt is tudja Magdi, hogyan kell belül kerülni. Erzszi is sokszor került belül, ha zárás után jutott eszébe, hogy elfelejtett boltba futni. És mindig is adtak sőt is, ecetet is, vaniliát is, mindent. Igaz, hogy pénteken nem mert próbálkozni még Erzszi sem. Dehát Háni néni szereti Magdit. Soha cukor nélkül el nem engedte, ha elkísérte Erzsit a bevásárlásra. És még fogja kérni igen szépen...

Nagy kutya ugat elejébe. De Magdi tudja, hogy nem bír a kapuig jönni, mert a lánc oda van kapcsolva az udvar felett keresztbehuzott vastag dróthoz.

Megáll hát belül a kapun és vár. Nagyon fél, amikor a Burkus újra kezdi a vakkantást, de azért örvend is rajta, mert legalább meghallják bent a zajt és kijönnek.

Hát itt is van már Háni néni. Fut sebesen a sáros udvaron végig, ahogy megismeri Magdit. Ülbe is kapja, úgy viszi be a konyhába.

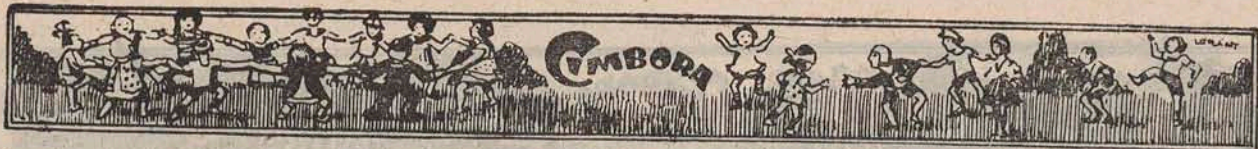
— Jaj, lelkem kisasszonykám, hát maga merre bódorog? Erzszi persze künt pletykázik valamelyik kapuban?

Magdinak nem tetszik hogy ölben van. Így olyan picikének érzi magát. Háni néni nem hiszi el, hogy komoly vásárban jött. Lekérezik a földre és úgy kezdi elszepegni a mondanivalóját:

— Nagy baj van otthon, Háni néni és csak Háni néni tud segíteni. Anyuka szidja Idukát, Iduka sir, apuka vizsgaltja őket. Borzasztó kár történt. Holnap jön a varró néni és elveszett a tű. És anyukának le fog hullani az oreabőre és olyan sirás és kiabálás van és anyuka meg fogja verni Idukát, mert Iduka titokban még most is bubázik, pedig már tizenhárom éves és ő szokta elvinni a tűt és Erzszi azt mondta anyukának, hogy Háni néni péntek este az Istennek se ad!

— Ejnye, kisasszonykám, — csóválja meg a fejét Háni néni — de csuful beszél az az Erzszi. Jó kislánynak adok én tűt, de hogy is nem adok! Akár egy egész levéllel.

— Jaj, Istenem... annyit nem kérek. Nincsen nekem annyi pénzem, mert csak az én pénzzel veszem. Csak annyit hoztam, amennyit a tavaszi vásár óta félretettem. Hát hogy fizessenek én abból egy levél tűt! Elég lesz kettő is, tessék eltörni a perselyt, mert én nem birom, van vagy kétszáz leu benne, de több nincsen.

A templom

Szól a harang. Olyan szépen hívja, hívogatja az embereket: jertek, jertek a templomba! Imádkozzatok! A jó Istennek hálát adjatok.

Mennek az emberek. Férfiak, asszonyok. Legények, leányok. Mind ünneplő ruhában. A templom előtt megállanak. Ott áll a pap is. Köszönnek neki illendően. A tisztelendő ur nyájasan fogadja.

Ihol, jönnek az iskolás gyermekek is. Fiúk és leányok. Szép rendben jönnek. A tanító ur vezeti őket.

Megszólal az orgona. Orgona szavára mind bemennek a templomba. A padokban leülnek. Kezüket összesze-teszik. Buzgón imádkoznak. Tisztelendő ur beszédjét figyelemmel hallgatják. Böles tanításait megtartják.

A templom Isten háza. Isten dicsőségére építik az emberek. Isten házában megpihen a test. Megpihen a lélek. A bánat könnyebbedik. Az öröm növekedik. Isten meghallgatja a buzgó imádságot.

Aki Istenben bizik, meg nem csalatkozik.

E—ó.

— Kétszáz leu? Hát már mit is gondol a kétszáz leujával, Magdika kisasszonykám!? — álmélkodik Háni néni.

Magda erősen megijed. Mindig gondolta, hogy a tű rettentő drága lehet, mert soha sincs és úgy dugják, úgy keresik, annyit veszekednek érte. De hogy még kétszáz leuból se lehessen megvenni kettőt! Most már érti, miért kéri Laura néni mindig kölesön. Bizony neki nincs sok pénze, apuka tartja el szegényt.

— Hát legalább egyre sem elég? — kérdezi igen szomoruan.

Háni néni kacagni kezd, aztán bemegy a szobába. A nyitvahagyott ajtón füstfelhő és sok gyertyának a fényessége verődik Magdi arcába.

— Ejnye né, itt biza nekem sincs több egy darabnál — kiáltja ki Háni néni és aztán hallatszik, ahogyan a boltba nyit.

Hoz aztán onnan egy darabka barna papírost, telistele szurkálva hosszabb-rövidebb tűvel.

— Pénzért nem adunk ilyenkor, de ajándékba szívesen, — mondja. — Hanem most siessünk, mert a köntösről látom lelkem, hogy szökve jött. Ilyen vékony cipőcskében, kabát, kalap nélkül a nagyságos asszony el nem engedte volna, tudom azt!

... Otthon ezalatt észreveszik Magdi eltűnését. Laura néni a padlásra mászik, a cselédek a kertben, az istállókban orditoznak utána. Apuka létrát, lámpát kerít elő és leereszkedik a kutba, a kocsis tartja a világosságot. Anyuka ott ül a vályun, tördeli a kezét; Iduka körülötte sirán-

kozik:

— Jaj, mama szívem! Jaj, mama szívem!

Háni néni pedig épen most adja a ház előtt Magdi kezébe a perselyt, a tüsspapírt. Siet vissza, hogy folytassa a megszakított pénteki áhitatot.

— Magdi! Magdi! — sikoltja anyuka, amikor a kiskapu feltárul.

Magdi megszeppen, mert csak most ébred rá igazán, milyen merészségre vállalkozott: este, bivalycsorda hazatérésekor, kutyaelengedéskor menni végig a falun, hír nélkül, egyesegegyedül!

Nagyot sirna rémületében, de ahelyett csak a szeme, a szája nyílik el, amikor megpillantja apukát, ahogy lassan a kut kávája fölé emelkedik és feléje kiáltja:

— Az Istennek legyen hála!

— Hol voltál gyermekem, az Ég szerelmére! — lelkendezik anyuka, mire elszabadul Magdi-ból a sírós mentegetőzés:

— Elszöktem, hogy tűt vegyek a kétszáz leummal! Hogy anyuka ne mindig szidja Idukát és ne bántsa apukát és Laura nénit és ne hulljon le holnap az oreája bőre a varró néni előtt!

Nagy csend támad.

Anyuka bizonytalanul néz körül. A szemében könnyek égnek. Magdinak úgy tetszik, szégyelli magát, csak azt nem lehet tudni, tőle, apukától, Idukától, vagy a jó Istentől.

Apuka megsimogatja a Magdi haját, pedig a kezén még ott tapad a kutoldal zöld maszatja. Nem ígér sötét kamrát a szökésért.

— Drága kicsi leányom, — azt mondja, egészen halkán, nem is hallja más.

Senki sem kérdezi azonban, hogy kapott-e tűt. Nagyon, nagyon megijesztette őket, hogy ilyen borzasztó fontos dologról feledkeznek meg mos óérette.

Mikulás nagyapó

Már sok száz éve, hogy
Járja a világot,
Ha eső hull, ha hó,
Jó meg rossz gyermekek,
Hej, de sokat látott
Mikulás nagyapó!

Jó és rossz gyermekek
Melyik házban vannak,
Mind könyvnélkül tudja,
Hej, bizony, aki rossz,
Ezerszer jaj annak,
Puttozyába dugja!

E—ó.

A Fehér Sas.

Vidám diákregegy.

Írta: Fabian Gyula. Rajzolta: F. Biczó Ilona.

Az óriási gyakorlótér tulsó felén, huszár trombita harsant fel! Erős, messzehangzó trombitaszó. Rohamra hívó jel.

Erre a hangra Szellő felkapta a fejét, ki-egyenesítette a derekát, hegyezte a fülét. Ugy látszott, hogy kimustrált huszárló létere, ráismert az izgató trombitajelre.

Távolban ezer huszárkard repült ki a hüvelyből. Még a nap is homályosnak látszott, amikor a kiröppenő kardok megsillantak.

A trombita ércesen harsogott.

— Ráá! Ti—ti—ti—ti—rá! Rá—rá! Ti—ti—ti—rá!

Ezer huszár torok kiáltott „hajrá”-t és az egész ezred hatalmas dübörgéssel egy kis halom felé indult meg, amelyen Döbrentei tábornagy állott tisztikarával és távcsővön szemlélte a huszárság mennydörgő rohamát.

A Szellő megbolondult! . . .

A trombitaharsogás felkorbácsolta a vérét. Hiszen minden hang ismerős volt neki. Amikor most az ismerős trombitaharsogás ostromolta fülét, minden régi szép emlék viharos erővel tört elő megöregedett koponyájába, megindult és vadul rohanni kezdett a trombitaszó, a huszárezred felé . . .

Samu ijedtében kiejtette a kantárt a kezéből és a Szellő sörényébe kapaszkodott. A vágató csontos ló ide-oda dobálta a hátán.

A delawárok elképedten, szoborrá meredve bámultak a csodálatos lovas után.

A huszárezred egy kanyarodással feléjük tartott, úgy, hogy Szellő egy perc alatt a rohanó sereghez csatlakozott.

A trombita harsogott, a Szellő vágatott és egyenesen Gidróházi ezredes ur mellé szegődött, aki fényes egyenruhában lovagolt a huszárság élén.

Ő maga vezette a rohamot.

Az ezredes úr majd lefordult a lováról, amikor meglátta, hogy milyen különös lovas vágat mellette . . .

Trapp! Trapp!

Miféle szerzet ez? Micsoda maskara!

Gidróházi ezredes mérgében úgy ordított, ahogy csak a torkán kifért.

— Hej! Maga, izé! Hordja el innen magát!!

Azt a jégen kopogó, fűzfán füttyülő maskaráját! Takarodjatok innen azzal a csuf gebével!

Samu sápadt volt az izgalomtól. Összerázott

agyvelejében vadul kavarogtak a gondolatok. Görcsösen kapaszkodott a Szellő sörényébe.

A Szellő büszkén nyerített. Dobálta a fejét. Nagyszerűen érezte magát. Öreg feje megmámosodott a harci zajtól, a vezényszavaktól, a trombitaharsogástól.

— Trapp! Trapp! Húségesen vágatott az ezredes mellett.

Az ezredes ur előtt elsötétedett a világ. Közeledtek a vezérkari domb felé. Azon áll a tábornagyszernagy fehér lován tisztjeitől környezve, mindent figyel és néz.

Boldog lsten! Mi lesz itt, ha a tábornagyszernagy úr az oldala mellett ezt a vágató majmot meglátja? Gidróházi ezredes úr homlokát kiverte a hideg veríték. Lelki szeme előtt Kőszeg látképe tűnt fel, amely a nyugalomba vonuló ezredesek kies városa.

Mert, hogy ezután az országra szóló botrány után az ezredes urat nyugalomba helyezik — az bizonyos.

Az ezredes úr fölemelte a kardját.

Elkiáltotta magát:

— Ááállj!

— Ezred állj! — ordította az alezredes.

— Állj! — kiáltották a kapitányok, a főhadnagyok, hadnagyok, őrmesterek, káplárok egymásután.

A trombitaharsogás megszűnt.

A huszárezred megállott egyszerre, mint a parancsolat. Gyönyörű látvány volt az egy pillanat alatt megálló huszárság. Mintha ezer lovaszoborrá vált volna az egész sereg.

Megállott a Szellő is. Reszketett rajta Samuel, mint a nyárfalevél. Legszebb disztolla a feje tetején, egy gyönyörű, pirosra festett libatoll is remegett, úgy vacogott a Samu foga a szörnyű ijedelemről.

Az ezredes úr odaléptetett hollófekezte lován Samuhoz. Az arca viola színű volt a méregtől. A szeme szikrákat szórt. Haragosan ordított rá Samura.

— Hallja maga, viziló! Te rinocerosz! Kegyed egy főmajom! Hordja el innen magát, mert rogtón miszlikbe apitom! Hogy merészli eleszfitani az én huszárezredemet becses jelenlétével!

Samu szánalmasan makogott.

— Mennék én, kérem alásan, de nem én viszem a lovat, hanem a ló visz engem. Nekem hiába tetszik parancsolni akármit. Tessék talán

okosan beszélni a lóval. Ha ő akar, hát én szívesen beleegyezem, hogy elmenjünk innen. Nekem se tetszik sehogy se ez a hely.

Az ezredes intett a szemöldökével egy nagybajuszu őrmesternek. Az a Szellő mellé ugratott, megfogta a kantáráját és elvezette a sereg mellől az iparkodó állatot.

Gidróházi ezredes ur megkönnyebbülten lélegzett fel. Megvillant a kardja a levegőben. Kiadta a parancsot.

— Indulj!!

A trombita megharsant, a huszárezred dübörögye indult meg a vezérkari domb felé.

Trapp! Trapp!

— Hajrá! Hajrá! Előre! — harsogták a deli huszárok.

Nem telt el egy perc, az ezred a domb elé ért és eldübörgött mellette, mint a száguldó vihar. Mint valami vízió, úgy tünt fel és ködlött szét a táborszernagy fehér lovas alakja az ezred káprázó szeme előtt.

A roham után Gidróházi ur tépelődve rágta a bajuszát. Haragosan morfondirozott magában.

— Micsoda csufság esett velem. Szétpukkadok. Ilyen maskará teszi csuffá a legszebb huszárattakot! De honnan a pokolból tünt elő ez a majom? Jaj, ha még egyszer a szemem elé kerülne, összetörném minden csontját.

A hadi szemle után a táborszernagy elé parancsolták az ezredes urat.

Az ezredes ur halálsápadtan állott meg a hatalmas úr előtt. Imádkozni szeretett volna, de semmi sem jutott eszébe, így kinjában a kis és nagy próféták neveit mondogatta magában. Elvégre, ez a névsor benne van a bibliában. Hát imádság így ez is.

A táborszernagy úr recsegő hangon megszólalt.

— Uraim! Tiszt urak! Saját ezredem gyakorlata, ime, véget ért. Nagyon meg vagyok elégedve. Köszönöm. Nem mulaszthatom el különösen megdicsérni Gidróházi ezredes urat a saját vezetése alatt megtörtént rohamért. Ilyet még nem láttam! A teljes vágatásban mozgó ezred bravuros megállása, valóban kiváló teljesítmény volt. Érdekes meglepetés gyanánt hatott az ezredes ur oldalán lovagoló fantasztikus katonai képlet, mint olyan. Érdekes! Nagyon érdekes! Kár, hogy nem tudtam azon alakot jobban megfigyelni. Mit akart ez az alak jelenteni? Talán egy feltételezett ellenség megtevesztésére szolgáló alakzat akart lenni? Mindegy. Mondhatom, nagyon pompás volt. Valóban fantasztikus.

— Igenis, kegyelmes uram! — nyögött az ezredes úr és megtörülte kendőjével a homlokát.

— Mégegyszer. Nagyon meg vagyok elégedve. Ezredes urról felsőbb helyen még megemlékezem. Köszönöm, uraim! . . .

A nagybajuszu, mogorva őrmester elvezette Samut az ezred háta mögé. Ott a nádpálcajával ráhuzott a Szellőre és rákiabált Samura.

Samu úgy tett, mintha nem értette volna meg az őrmester szavait. Mert azok nem nyájas búcsuzkodásról tanuskodtak. Sőt. De Samu nem hallott semmit, nem értett semmit, mert különben becsületsértés miatt párbajra kellett volna hívni az őrmestert. Azonban Samu galamb lelkülete utálta a vérengzést és így nyájas leereszkeéssel megbiccintette köszönésképen tolldiszes fejét, megsarkantyuzta paripáját és távozott.

A kis delawárok Samu felé rohantak. Alig értek oda, kifogyott a lélegzet a nemes paripából és mint a lankadt liliom, leroskadt. Mákos Peti a kis Gyula segítségével kihuzta Samut a ló alól. Fölsegítették. A kifulladt Szellőt is talpra állították nagy nehezen.

Samu kinosan nyögött.

— Hanem most aztán hordjuk el innen az irhánkat, mert mindjárt jön az ezredes és kifordítja a bőrömet, mint a keztyüt szokták. Borzasztóan megharagudott rám a méltóságos ur! Jaj, de nagyon haragszik!

— Mivel haragitottad magadra?

— Ó, érthető. Tudjátok, amikor én sarkantyuba kaptam a paripámat és a vezérkari domb felé ügettem, utközben találkoztam az ezredes urral, aki az ezred előtt lovagolt, történetesen szintén a vezérkari domb felé. Képzeltetek, amikor meglátta, hogy én versenyt lovagolok vele, ő is megeresztette a kantárszárát és megsarkantyuzta a lovát. De nem tudott utólélni. Már-már enyém volt a győzelmi pálma, amikor az ezredes megállította a rohamot, odaléptetett elé és megkért, hogy vonuljak le a küzdőtér-ről. Ha ő nem futna be elsőnek, az kettétörné az ő fényes katonai pályáját! Igaza van, gondoltam. Megsajnáltam. Levonultam. Az ezredes megparancsolta a hadsegédének, hogy kísérjen el. A hadsegéd ur olyan udvarias volt, hogy megfogta a Szellő kantárszárát és úgy vezette.

— Láttuk, — szólt „Fehér Sas”.

— Nohát! . . . Azután a hadsegéd ur érzékeny búcsút vett tőlem. Sajnálom, hogy azokat a szép búcsuszavakat nem hallottátok, amelyekkel engemet illetni kedves volt. Mondhatom, nagyon szíves, udvarias ur.

— Képzeljük, — szólt enyhe mosollyal a „Nagy bölény” — hanem az tény, hogy te mégis keresztül lovagoltál a gyakorlóterén. Az én véleményem szerint, megnyerted a fogadást.

Samu szerényen mosolygott.

— Természetesen. Ez iránt nem volt kétségem. Csekélység volt az egész.

(Folyt. köv.)

MAGYAR PANTHEON

Irja Lengyel Miklós dr.

Katona József

(1791—1830)

A szomorú korszak bánatos magyarjai vigasztalásért fordultak a múlt felé. Napoleon bukása után kietlen csend nehezedett egész Európára. Béke volt. De nem a munkás, a termékenyítő és boldog béke évei, hanem az egész nemzedék érezhette, hogy a nyugalom csak a vihart megelőző csend. A láthatár szélén már fenyegetőleg tüntek fel észak rémes árnyai; a sok veszedelmen kívül az előnyomuló orosz hatalom fenyegette Európa kis népeit. Az emberek visszasírták a múltat. A múltat mindig aranyos köd borítja, mely eltakarja a szenvedést és megnöveli a dicsőséget. A költők siettek a közönség lelki szükségletét kielégíteni. Feltámasztják az ősoket, szinte számonkérik az utódoktól, mivé tették a ragyogó a szabad, a független Magyarországot. Katona József is a múlt felé fordul. De nem boldogságot, nem dicsőséget keres. Észreveszi a

régi társadalom szenvedését, meglátja a hatalmas főur vergődését, az egyszerű paraszt nyomoruságát: valósággal feltámasztja a múltat. De kora nem azt akarta, ragyogó képet akart, Katona sötét, szenvedő alakokat jelentett meg: talán ez volt legfontosabb oka annak, hogy a maga korában sikert nem arathatott.

Egyszerű kecskeméti emberek gyermeke volt a költő. Szülei gondos nevelésben részesítették. Megfordult a kecskeméti, szegedi és pesti iskolában. A fővárosban több mint tíz évig tartózkodott egyfolytában. Jogot tanul, szindarabokat ír, költői dicsőségről álmodzik. Az akkor még idegen fővárosban magyar színész-társaság vivja élet-halál harcát a nyomorusággal és a nagyobbrészt német nyelvű lakosság közömbösségével. A társaságnak darabokra van szüksége; újabb és újabb darabokra, hogy a csekély érdeklődést fokozza, legalább is közönségét megtarthassa. A közönség izlése parancs. A színészek még nem nevetnek, hanem engedelmeskednek. Az ifjú Katona egymás után szállítja a német lovagdrámák mintájára és német szindarabokból készült műveit. Monostori Veronka, Luca széke, A borzasztó torony című művei még egyszerű utánezatok, Jeruzsálem pusztulásában azonban már történeti háttér és jellemző erő van. De mindezek a darabok csak úgy tekinthetők, mintha előtanulmányai volnának a legjobb magyar tragédiának, a Bánk bánnak. Bánk a XIII. század nagyura, II. Endre korában az ország nádora. Gazdag és hatalmas, de nem lehet boldog. Őseitől örökölt királyhűségét nevelése még megerősítette. Középkori lovag: a lovagi erények élnek a lelkében: tiszteli a nőt, védi a törvényt, a fennálló társadalmi rendet, segítségére kell sietnie a gyengéknek. Amikor családi boldogsága összeomlóban van, nem tud cselekedni: egész lelki berendezkedése megbénítja. A királyi

udvar dorbézolás, a szegény jobbágy szenvedése, nejjének szerencsétlensége, egyenként döntik ki lelkéből azokat az oszlopokat, melyeken minden régebbi tette nyugodott. Ingadozónak látszik, mert a kötelékek nem engedik el, mint a tajtékzó hullámokon táncoló hajót. Mikor a királyné elé járul, hogy felelősségre vonja neje meggyalázásáért és az ország pusztulásáért, még mindig nem tud cselekedni. A királyné szünteti meg a varázst azzal, hogy tört emel rá. Szinte azt mondhatnánk, hogy Bánk ebben a pillanatban nem látja már benne a lovagot cselekvésében megbénító nőt, hanem fegyveres ellenség áll vele szemben. Védekezés közben támad. Katona művészete utolérhetetlen. Fokról-fokra kíséri Bánkot. Előttünk szakadnak el a cselekvésbénító kötelékek; megértjük Bánk összeomlását is. Amikor véres tettét végrehajtja, megtudja, hogy a királyné nem bűnös neje szerencsétlenségében; összeomlott lelkében egész régi világa; új nem alakulhatott ki: élőhalottá vált.

Az uralkodásra termett Gertrud maga is tragikus alak. A trón mérhetetlen magasságából a többi embereket csak eszközöknek tekintti. Férfias lelke parancsolni akar. De az igazi nagyurnak, a közeledő halálnak megpillantásakor öröklött és belénevelt férfias ereje megtörik; előttünk áll a nő, az anya: gyermekeire gondol.

Különös erővel jeleníti meg a költő Pe-

tur Bánban a nyugtalankodó, forradalomra mindig készen álló, de lelke mélyén mégis királytisztelő magyart. Tiborc pedig a magyar jobbágy szenvedéseit, az elnyomottak panaszaát a XIX. század elején szokatlanul erős hangon hirdeti. A dráma többi szereplője is él. A közönségnek mégsem tetszett. Katona korában nem szenvedni, hanem főleg szórakozni jártak az emberek színházba. Amikor a népfelszabadítás gondolata került előtérbe; amikor Széchenyi István, Kossuth Lajos törekvései számára már előkészítette az utat, kezdte a közönség megérteni Katona művét. Hozzá járult ehhez az is, hogy az ellentét kiélesedett az idegen eredetű uralkodóház és a nemzet között. Sikere évről-évre nagyobb lett de Gyulai Pálnak kellett eljönnie, hogy a magyar közönség tisztán lássa a szindarab szépségeit. Sokan foglalkoztak a kiváló tragédiával, de ma is legalaposabb a Gyulai Pál műve: Katona József és Bánk bánja.

A nagy író nem érte meg a dicsőséget. Az erdélyi főurak pályázatán drámáját nem tüntették ki. A díjat másnak adták. Ekkor még egy kísérletet tett. Kinyomatta. De most vették észre. A csalódott író visszavonult szülővárosába, elfelejtette ábrándjait, iparkodott beleilleszkedni a nagyalföldi falu-város társadalmába. A halál fiatalon és váratlanul ragadta el 39 éves korában.

(Budapest.)

Az arany csillag

— Skót mese. —

Angolból fordította: Vajda István.

Egy kicsiny skót városkában élt egyszer egy szabólegény. Dick volt a neve. Dick jóra való, értelmes fickó volt és Needle mester, a gazdája, igen meg volt vele elégedve. Csupán egy tulajdonsága ellen emelt kifogást: Dick igen álmodozó természet volt. Ha eljött a pihenés ideje, Dick csendesen üldögélt a sarokban, szeme elmerengett a messzeségben és képzelete szabadon csapongott messzi, végtelen tájakon. Sokszor mondogatta, hogy leghőbb vágya távoli, idegen országokat bejárni, új emberek, új arcok között tapasztalatokat szerezni. Ezt a vágyat Dickben egy rejtelmes história keltette fel: egy könyvet szerzett valahol — és azóta napról-napra újból elolvasta — amelyben egy országról volt szó.

Egyszer egy csillag hullott le oda az égből, s attól a perctől fogva az országban minden arany-nyá változott. Dick odavágyott és nagyon szeretne volna megkeresni az arany csillagot. Egy napon aztán össze is szedte kis batyuját, elbucszott gazdájától és miközben az rosszalóan bölöngatott fejével, bizakodó lélekkel elindult az ismeretlen ország felé.

Már esteledett, amikor egy sűrű erdőhöz ért. Alig haladt egy-két lépést, szörnyű ordítás ütötte meg a fülét. Di-ick, Di-ick, bömbölte feléje valami ismeretlen állat; de Dick legény volt a talpán, s bátran elindult a hang felé. Nemsokára el is érte az ordító állatot: egy hatalmas oroszlán hangját hallotta. Amikor odaért, furcsa kis tár-

saságot talált együtt: A földön egy döglött szamár hevert, s körülötte az oroszlán, az állatok királya, a sas, a galamb, meg két hangya társaságában.

— Hozott Isten, Dick! — köszönt az oroszlán — és igyekezett a hangját barátságosra fordítani. Épen jókor! Téged vártunk! Te leszel a bíránk. En meg a sas, a galamb, meg ez a két hangya, itt találtuk ezt a döglött szamarat, s nem tudunk osztzkodni rajta. Nem tudjuk megállapítani, kinek milyen rész jusson belőle.

— No, hát ez csak nem feladat! — legénykedett Dick. — Benyult a tarisznyájába, s kihuzta a kését.

— Te, az állatok királya, — kezdte, — te kapod a combját. A sasnak jut a háta, a galambnak adjuk az ágyék gyenge husát, míg a hangyák megbirkóznak majd a fejével is. Azzal egyes kézzel osztotta szét a húst a vetélykedő állatok között, s mindegyiknek kiadta a részét.

Az elosztással mindenki meg volt elégedve. Amikor mindegyikük jóllakott, így szólt az oroszlán:

— Derék fickó vagy, Dick. Meg is jutalmazunk érte. Ettől a pillanattól fogva bármikor felveheted akármelyikünk alakját!

Dick megköszönte az oroszlán nagylelkűségét és — mert folyton ez járt az eszébe — megkérdezte, nem tudják-e, merre van az arany csillag országa?

— Én nem tudom, — válaszolt az oroszlán, — de kérdezd meg tán sas komámat. Ő mindenfelé eljut sebes szárnyain.

— Ismerem, hogyne, — szólalt meg a sas komolyan, de nagyon veszélyes odamenni! Valami gonosz varázsló üzi ott gonosz játékaít.

De Dick addig-addig kérte, amíg a sas beleegyezett, hogy megmutatja az odavezető utat. Dick hirtelen galambbá változott és elhelyezkedett a sas széles hátán. Az meg kibontotta hatalmas szárnyait és felemelkedett a felhők közé. Dick alig tudott hová lenni az örömtől, hogy ilyen hamar beteljesedik a vágya.

Néhány óráig repültek már, amikor Dick valami fényes pillantott meg a messzeségben.

— Célnál vagyunk! — szólalt meg a sas és lefelé ereszkedett. Dick egy szempillantás alatt lenn termett a hátáról és ismét felöltötte emberi alakját. Majd bucsút vett a sastól és elindult a város felé, megkeresni az arany csillagot. Ahogy lassan haladt előre, egy fényes aranypalota előtt találta magát, melynek mindkét kapuja szélesre volt tárva. Minden félelem nélkül lépett be a nyitott kapun és egy hatalmas, boltozatos előcsarnokba ért. Pompa, fény és ragyogás fogadta odabenn és olyan fényesség tárult eléje, hogy a szeme-szája elállott a csodálkozástól. Ahogy állt és bámult, érezte, hogy valaki megérinti a

vállát és egy lágy hang szólalt meg a háta megett:

— Ki vagy, boldogtalan? Menekülj, bárki is légy, ha az életed kedves! Ha Vörösszem visszatér, menthetetlenül véged van!

Dick hátrafordult és egy kékszemű, aranyhaju leányt pillantott meg, aki rémült arccal nézett rá.

— Köszönöm a jóságodat, lányom, — mondta Dick — és szeme gyönyörködve pihent meg rajta. — De kinek is tiszteljelek?

— Boldoglégy király lánya vagyok, tiz évvel ezelőtt Vörösszem, az óriás, elrabolt atyám házából. — Oh, jaj, — kiáltott fel hirtelen, — fuss, menekülj, hallom közelgő lépteit! Ha itt talál, szőröstől, bőrostól felfal!

Dick is felneszelt a döngő lépésekre, s mert menekülni már nem volt idő, hirtelen hangyává változott. A lépések mindinkább erősbödtek, vad dobogás és dübörgés töltötte meg a csarnokot: a varázsló lépett be.

Szimatolva nézett körül:

— Járt itt valaki? — rivallt a királylányra.

— Oh, senki, — szólt az félénken, — senki, uram. Jól tudod, hosszú esztendők óta egyetlen hajó sem merészkedett a sziget partjaira.

— Nem is ajánlanám neki! — dörögte Vörösszem, — miközben két szeme égő szikrákat lövelt. Még dörögött egyetmást maga elé, aztán széles mozdulattal dült végig ágyán. Nemsokára rémes horkolás bizonyította, hogy az óriás mélyen alszik. Dick csak ezt várta. Emberré változott megint és intett a lánynak, hogy kövesse.

Odakünn megkérdezte a lányt, hogyan lehet szabadulni a szigetről.

— Egyetlen módja van! — válaszolt a királyleány. Vörösszem egyszer elárulta nekem. Nem messze innen, az út szélén, áll három tölgyfa. A tölgyfák aljában egy nyul tanyázik. Fogd meg a nyulat és üsd agyon. A nyul testéből egy galamb száll majd ki, azt ugyancsak meg kell fognod. A torkában egy gyöngyöt találsz és ebben a gyöngyben van Vörösszem élete elrejtve. Ha a nyul elpusztul, Vörösszem beteggé lesz, a galamb halála után elveszti szeme világát és ha százába teszed a gyöngyöt, menten vége lesz.

Dick figyelmesen hallgatta végig a lány beszédét, azután vigan kiáltott fel:

— Ennyi az egész! Még ma szabadok leszünk! Azzal a nyul keresésére indult. Hamarosan megtalálta a három tölgyfát. Oroszlán alakját öltötte magára és rémes bömbölése csakhamar betöltötte az erdőt. A nyul szörnyen megijedt a félelmetes hang hallatára és futásban keresett menedéket. De Dick egyetlen ugrással utolérte és irtózatossáncsaival darabokra tépte. A nyul testéből egy galamb röppent a magasba, amelyet Dick sas alakjában ért utól és a galamb a nyul sorsára jutott. Vigyázva tette le a földre, nehogy a drá-

gagvöngy elvessen valahogy. Átkutatta a galambot és ime, a torkában tényleg megtalálta a gyöngyöt. Hirtelen átváltozott és futva igyekezett a palota felé. Amikor belépett, szörnyű jajgatás, siránkozás ütötte meg a fülét. A varázsló iszonyu kinok között fetrengett ágyán, két szeme világtalanul meredt a semmibe. De még volt annyi ereje, hogy mikor Dick belépett, megkérdezze:

— Ki jár itt? Idegen szagot érzek!

— Orvos vagyok, — felelte Dick, — hajótörés vetett a partra és eljöttem, hogy meggyógyítsalak. Nyujtsd ki a nyelved, hogy megállapítsam bajodat!

Vörösszem kitértette száját, amire Dick gyors mozdulattal belé dobta a gyöngyöt. Még egyszer irtózatosan felhördült Vörösszem, aztán csönd lett. A varázsló megszünt élni. A királylány boldogan ugrott Dick nyakába.

— Életem megmentője! — hálálkodott. —

Jer velem királyi atyámhoz és foglalj el népem trónját!

Kart karba öltve hagyták el a varázsló házat.

Odakünn esodálatos kép tárult eléjük. Hatalmas kikötő nőtt ki előttük a földből, a sziget öblében számtalan hajó horgonyzott és mozgalmas élet, lendületes munka zaja fogta őket körül. Az elvarázsolt szigetre ismét visszaköltözött az élet.

Hamarosan találtak hajót, mely a királylány hazájába vitte őket. Már néhány nap múlva elértek Boldoglégy király országának partjait. Mérföldes volt az öröm, amikor a királylány szülei viszontlátták rég halottnak vélt lányukat. Örömben nagy ünnepet rendeztek, mely sok-sok napig tartott és a fiatal pár nászával végződött.

(Szatmár.)

Ihók

Apró unokáinak meséli: ELEK NAGYAPÓ.

Volt egyszer egy szegény ember s annak egy féleszü fia, Ihók volt a neve. Mit gondolt, mit nem a szegény ember, azt mondta a fiának:

— No, fiam, én eleget kinlódtam veled, kinlódjon más is. Eredj szolgálni, hátha megjön az eszed másik fele?

Elment Ihók a szomszéd faluba, ott elszegődött egy vénasszonynál, akinél három nap volt egy esztendő. No, ezt az esztendőt ki is szolgáltatta s a vén asszony sem sajnálta tőle a bért. Nem ám, adott neki egy tüt.

Hiszen, ez éppen elég volt Ihóknak, ment a tüvel nagy vigan hazafelé. Amnit ment, mendegélt, utól ért egy szénás szekeret, s mit gondolt, mit nem, adta bolond legénye, a tüt beleszurta a szénába. No, ha beleszurta, el is tűnt a tü egy-szeribe.

— Hó-ha-hó, gazd'uram, — kiáltott elő Ihók a gazdának, — álljon meg!

— Mi baj van, fiam?

— Az a baj, hogy egy arany szálát a szekérbe dugtam s most nem találom.

Mit tehetett a gazda, megállott, tüvé tették a szénát s csakugyan találtak is egy tüt.

— Talán ez volt az az aranyszál, he? — kérdezte a gazda.

— Ez gazd'uram, ez! — örvendezett Ihók.

— No, bizony, ha ez, akkor nesze! — kiabált a gazda, s jól eldöngötte Ihókot.

Hazament Ihók, otthon kérdi az apja, hogy szolgált? Mondja Ihók, hogy mit, azt is elmondja, hogy járt, mint járt.

— Oh te bolond, te, — mondta az apja, — a kalapod mellé kellett volna szurni azt a tüt!

— Hiszen, majd úgy teszek másszor, — fogadkozott Ihók.

Másnap újra elment szolgálni, ott is három nap volt az esztendő, most egy ekevasat szolgált. Bezzeg, hogy az ekevasat a kalapja mellé szurta s majd kitört a nyaka, mig hazaért.

— No, fiam, mit szolgáltál? — kérdezte az apja.

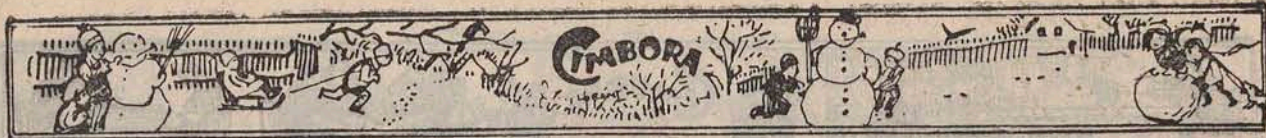
— Én bizony egy ekevasat, s ahogy kend mondta, a kalapom mellé szurtam, de majd kitört a nyakam, amig haza jöttem.

— Oh, te bolond, te! Kötéllel a hátadra kellett volna kötnöd s úgy hozod haza.

— Se baj, éds'apám, máskor úgy teszek.

Harmadszor is szolgálni ment, s akkor egy borjat szolgált. Bezzeg, hogy ezt a hátára kötötte s bezzeg, hogy a borju meg is fulladt az utón.

— Oh te bolond, te, — szidta aaz apja, — nem kellett volna ezt a hátadra kötni, hanem szépen hazavezetned, itthon aztán bekötötted volna a

pajtába a jászol mellé, szénát meg vizet tettél volna elébe.

— Se baj, éds'apám, majd úgy teszek máskor.

Negyedszer is szolgálni ment Ihók, s akkor, akár hiszitek, akár nem, egy leányt szolgált. Bezzeg, hogy a leánynak kötelet vetett a nyakába, s úgy vezette haza. Ott a pajtában a jászol mellé kötötte, szénát, vizet tett elébe. Azzal mint aki jól végezte a dolgát, bement a házba.

— No, fiam, mit szolgáltál?

— Én bizony egy leányt.

— Hol az a leány?

— Hehehe, hát bekötöttem a pajtába, szénát meg vizet tettem elébe, amint éds'apám tanácsolta.

— Oh, te bolond, te! Eredj, vezesd be szépen azt a leányt. Itt annak a helye.

Bezzeg, hogy Ihók bevezette a leányt s még aznap megtartották a lakodalmat.

Holnap legyen Ihók a vendégetek.

(Kisbaczon.)

A Cimbora könyvvására

A következő új kötetek érkeztek:

Filléres könyvtár:

Lengyel Laura: Piroska mesét olvas.

Lengyel Laura: A kis Zsolnay.

Lengyel Laura: Egy kis diák levelei.

Bársony István: Virágregék.

Gárdonyi Géza: Árpád népe.

Fáy I. Béla: A kínai óriás.

Egri György: Jókai Mór élete.

Egri György: Karika király haragja.

Tábori Róbert: Vidám történelem.

Tábori Róbert: Galambvölgyében.

Tábori Róbert: Jégtündér.

Sebők Zsigmond: Petőfi Sándor.

Sebők Zsigmond: Cicáról-nyulról.

Sebők Zsigmond: A hős nyulacska.

Sebők Zsigmond: Cserebogár urfi a tengeren.

Sebők Zsigmond: Pattogatott kukorica.

Krudy Gyula: A két vándor.

Krudy Gyula: Utazás a Szepességben.

Krudy Gyula: A sziklazuzó hajón.

Havas István: Az ihászki kis kokas.

Havas István: Magyar fiuk.

Pósa Lajos: Kaczor király.

Pósa Lajos: Mese a kis kanasztól.

Pósa Lajos: Muzsikál a rajkó.

Pósa Lajosné: Matyi és Kati.

Pósa Lajosné: Hóvirágok.

Tutsek Anna: Évike vándorlása.

Kötetenként, postaköltséggel együtt: 32 lei.

Havas István: Kurucz Márton.

Sas Ede: Biharország.

Sas Ede: Toldi költője.

Sas Ede: Kuruczok csillaga.

Geguss Ida: Tündérmesék.

Pósa Lajos: Bandi álma.

Pósa Lajosné: Olvassunk csak.

Tutsek Anna: Lottika.

Petőfi Sándor költeményei.

Muray Károly: Gyermekszínház.

Lőrinczy György: Kis diákjaim.

Lőrinczy György: Mikszáth Kálmán.

Lőrinczy György: Az igmándi bég.

Tábori Róbert: Dezsőke pályát cserél.

Lengyel Laura: Magyar hősök.

Zöldi Márton: Világjáró Lábas Péter.

Kötetenként, postaköltséggel együtt: 48 lei.

Gyökössy Endre: A palotai cserkészek.

Abonyi Árpád: Magyar fiuk Afrikában.

Malonyai Dezső: A Nilus országában.

Sebők Zsigmond: Bogarak háboruja.

Garády Viktor: Kerek erdő.

Gauss Viktor: Fajankó.

Lamprecht Géza: Hű a koporsóig.

Havas István: A várkúti fiuk.

Havas István: Új szavalókönyv.

Sas Ede: Hol a gólya fészkel.

Gaál Mózes: Balassa vitéz.

Jókai Mór: A medvék országában.

Kötetenként, postaköltséggel együtt: 66 lei.

Benedek Elek kis könyvtára:

Gaál Mózes: Két ifjusági színmű.

Gaál Mózes: Bem hadsegéde.

Gaál Mózes: Egy magyar testőr ifju.

Gaál Mózes: Karaffa becsülete.

Gaál Mózes: A kereszténység hősei.

Egri György: Erdőn, mezőn.

Roboz Andor: Történetek az iskolában.

Garády Viktor: Régi dicsőségünk.

Benedek Elek: Két történet.

Benedek Elek: Egy budapesti fiu naplójából.

Tutsek Anna: Életképek.

Lux Terka: Mesék.

Kötetenként, postaköltséggel együtt: 32 lei.

Benedek Elek: Magyar lány verseskönyve.

Gyulainé: Tündérmesék.

Jókai Mór: Kisebb művei.

Kötetenként, postaköltséggel együtt: 48 lei.

CIMBORA kiadóhivatala.

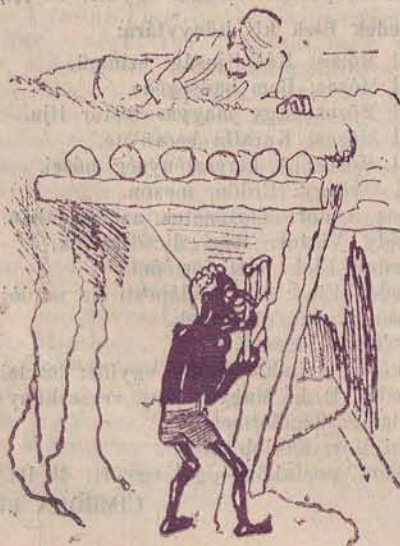

A naplemente

Tudom, gyercek, hogy sok szépet hallottatok már Miszter Knoxról, a híres afrikai utazóról. Vagy nem hallottatok? Az se baj. Akkor hallgassatok ide, most elmondom, hogyan nézte Miszter Knox a naplementét a kunga-bunga szerezsenek országában.

Miszter Knox sok országot-világot bejárt, de mindig azt mondotta, hogy sehol olyan szép, fenséges szín-

pompában nem nyugszik le a nap, mint a kunga-bungai hegyek közt. Épített is magának egy kényelmes kilátóhelyet a legmagasabb kunga-bungai hegy csucására, oda szépen leimászott minden délután, végighasalt rajta és tengerész távcsővel gyönyörködve nézte a naplementét. Még verset is írt erről a bűbájos látványról, de, őszintén szólva, amilyen kitűnő afrikai utazó volt Miszter Knox, olyan csapnivalóan rossz költő volt. Elég az hozzá, hogy a versét még a „Kunga-bungai Híradó” sem akarta közölni.

De hát nem a Miszter Knox rossz verseiről akarok és beszélni, hanem arról, hogy milyen furcsa kalandja akad, amikor egyszer szokása szerint a naplementét bámulta. Odalopódzott a kilátó aljába egy ifju szerezsen; ha jól értettem a nevét, Kikitombónak hívták. (Ember-
evöknél végtére nem esuda, ha elharapják a nevük végét

benutatózkodáskor.) Kikitombó kileste Miszter Knox szokását és elhatározta, hogy kezébe keríti a híres utazót. Mert sok emberrel volt már dolga ifju életében, de amikor Miszter Knoxot meglátta, lelkesedve kiáltott fel:

— Ilyet még nem ettem!

Hát most ilyet akart enni. Azt a ravasz tervet észelte ki, hogy elfűrészeli a kilátót megtámasztó gerendát, a naplemente szemléletébe elmerült Miszter Knox lepotyva és... a többit könnyű kitalálni.

Neki is látott a fűrészelésnek, de hát akármennyire élvezte is Miszter Knox a naplementét, a fűrész fülsértő csikorgását mégis csak meghallotta. Ugy csikorgott a fűrész, mint Miszter Knox versei. A híres utazó lené-

zett és észrevette, hogy miben töri a fejét az ifju Kikitombó.

— Megálj csak, Kikitombó, majd adok én neked Knoxpecsenyét! — gondolta magában. Szép csendesen felállt, hátrahuzódott és maga helyett egy jó nehéz követ hengerített a kilitóra. Kikitombó nem vett észre semmit, hűségesen fűrészelte a gerendákat s egyszerre csak pokoli recsegéssel-ropogással nyakába szakadt az egész kilitó.

Csak annyi maradt szabadon az ifju Kikitombó testéből, amennyi Míster Knox bosszujához szükséges volt.

— Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon! — kiáltotta vidáman a híres utazó és egy husággal alaposan eldöngötte Kikitombó szabadon maradt részét.

Azzal fölvette a távcsövét, nyugodtan nézte tovább a naplementét, amíg csak a piros nap egészen le nem bukott a kunga-bungai hegyek mögé és egy-kettőre még rosszabb verset irt a naplementéről, mint azelőtt.

(Kisbaczon.)

Elek nagyapó.

Beszélgetés az anyákkal

Kedves Elek Apó!

A „Cimbora“ 1927. évi 29-ik számában olvastam Elek Apó felszólítását, amelyben időszerű, fontos és bizalmas beszélgetésre hívja a Cimbora-anyákat.

Születése 68-ik évfordulóján kelt a felszólítás...

Olyan dátum ez, amely kevés ember életében jelent munkára kész továbbhaladást, még kevésbé kezdeményezést.

Istennek különös kegyelme juttatta helyére Elek Apót. Ez a kegyelem vezérelte munkásságában odáig, hogy egymás előtt ismeretlen, az idők nehézsége miatt talán lesütött szemmel járó gyermekek fejét felemelked-

ni, egymás felé érdeklődéssel tekinteni láthatjuk fáradósága nyomán.

Most a minden jónak, szépnek, nemesnek örök kutforrása: az édesanyák szivajtaján csendül meg a hívás: — anyák, beszéljete!

Az én soraim a keveset beszélő, sokat dolgozó, gondolkodó anyák csendes táborából indulnak visszhangként az elhangzott kopogásra. Hiszem, hogy ebből a táborból sok visszhang hatol el a Cimbora dalvirágos, mesefés összhangjába, hirül adva az utánunk jövőknek, hogy a gyermeknevelés ma, amikor mindjobban közeledünk ahhoz az időhöz, amelyben az ember valóban csak annyit fog élni, amennyit a munkája ér, nehéz, nagyon nehéz.

A szerencsés véletlenek kora lejárt. Tervszerűen, komolyan neveljük a kis ember-palántát nagy emberré. Ebben a munkában a helyes anyai szeretet (van helytelen is) a csodatévő erő, mely sokszor szigorú arcot, kemény, nehéz szavakat erőltet magára, hogy a gyermeket a helyes uton megtarthassa. Mert az anya megértője, vezetője, jóságos barátnője is gyermekének.

Nekem tervem volt kislányomat iskoláztatni, hogy szellemi munkával tarthassa fenn magát idővel.

Ezt a tervet azonban elejtettem, mert a mai tanítási rendszer hábeli zürzavara, a sok nyelvtanulás, magolás idegessé tették a különben nyugodt gyermeket. Itthon fogtam. A háztartás sokféle munkája elég változatos és főként — érthető.

Télen, — amikor a falusi élet időt enged hozzám — magam foglalkozom vele, pótolva az iskolában meg nem tanultakat. Szép- és helyesírás, irodalomtörténet, számtan, földrajz a tantárgyak, külső kényszer nélkül, társalgó modorban. A többi pótolják a jó olvasni való könyvek és a Cimbora, amely szeretetre, egymás megbecsülésére tanítja a gyermekeket.

Az idén nyáron arról is gondoskodtam, hogy a Cimbora-országából legalább egy követ érkezzék ide hozzánk is.

A követ kincses Kolozsvár városából Farkas Manci Cimbora-unoka személyében szerencsésen meg is érkezett. Az ő szíve dobbanását éreztem a legvágyakozóbbnak a néha-napján hozzám is érkező kedves firkairások nem mindig egyenes sorai között. A választás tehát reá esett.

Az én Jolánkám és Manci soha nem ismerték volna egymást a Cimbora nélkül. A nagyváradai állomáson meglobogtatott fehér zsebkendő (a két Cimbora-unoka által levélben megbeszélte ismertetőjel) Kisbaczon felé is sok fehérséget hintett...

Élvezet volt nézmem a két gyermek ismerkedését. A kis követ kezdetben tartózkodó volt, megmondhatnám — félénk. Hogyne, a Róza néni lánya okvetlen valami tökéletes lény kell hogy legyen, akivel csak válogatott szavakkal lehet társalogni s akivel szemben minden mozdulat megfontolandó! Bizony, nagyon döcögött, el-elakadt a diskurálás.

Félre fordulva jókat mosolyogtam a két leányka ol-

dalpillantásain, amelyekkel egymást méregették. Gondolom, nem tartották illőnek, hogy sokáig nézegessék egymást egyfolytában.

Node hamar megtört a jég! Alig pár óra leforgása alatt kiltűnt, hogy az én kislányom is csak olyan, mint a többi serdülő leányka: apró hibákat, gyarlóságokat elkövető — gyermek... Erre szent lett a barátság, hangos nótaszóval, derüs kacagással fűszerezve.

Ámulva látta kis Cimbora-követünk, mint röpiül az idő — unalmat nem ismerve — egy ilyen kicsiny faluban is. Azt persze ő nem tudta, hogy egy testben, lélekben ép gyermeknek olyan édesmindegy, hogy a tengerparton, divatos fürdőhelyen, vagy egy istenhátamegetti kis faluban van-e. Egészséges gyermeksége mindeütt megelé a maga szórakozását, amely igazán nagyon kevés külső behatást igényel.

Bár minél több kis és nagy állomáson lobogna jó

vó nyáron a szeretet és béke fehér keszkenője egymásra találó gyermekkezekben!

Amelyik szülő ilyen keszkenőt ad gyermeke kezébe, megóvja magát a most folyó szomorú hajszában is — a teljes eldurvulástól...

Elek Apó születésének 68-ik évfordulóján kelt felhívására, ime — szívem szerint megféleltem. Nagy érdeklődéssel várom kedves asszonytársaim, a többi Cimbora-anyak felszólalásait, mert népünk jövője Isten után az anyák kezébe van letéve s így minden szavuknak sulya, értéke van.

Elek Apót, az én kedves kis cimboráimat s a Cimbora-anyakat szeretettel köszöntve vagyok

Hegyközüljak, 1927. nov. 3.

igaz hive:

Kovácsné, Bendre Róza.

Beszámoló a nyári vakációról

Drága Dédapókám!

Junius 27-én hajnali 4 órakor ültem fel Kolozsváron a vonatra és 28-án délelőtt fél tízkor befutott vonatom a nagyvárad pályaudvarra. Kovács Jolánka Cimbora-testvérem várt ott reám az apukájával. Jolánkával a Cimbora útján ismerkedtem meg. Személyesen még nem láttuk, nem ismertük egymást. Megbeszéltük tehát levélben, hogy fehér zsebkendőt lobogtatva adunk egymásnak jelt. A Jolánka kendőlobogtatására lettem figyelmes a leszállásnál s hamar megtörtént az ismerkedés.

Mihály bácsival együtt villanyoson kimentünk Nagyvárad legforgalmasabb helyére, a Nagypiacérrre, ahol már várt reánk a jó rázós parasztszekér. Felültünk és Száldobágy községen keresztül irgalmatlan girbe-görbe utakon át megérkeztünk délután Hegyközüljakra, ahol Róza néni nagy szeretettel és melegséggel várt reám. A Jolánka kis leányszobájának lettem én akkor boldog és vidám lakója, aki csak azon csodálkoztam, mint repülnek gyorsan egymásután a napok és hetek.

Ujlaknak festői szép fekvése van. Vasárnaponként egyaránt eljárógattunk a kellemes orgonahangu református templomba és a katolikus kápolnába is, ahol a tanítókisasszonynak segítettünk énekelni. Hétközben pedig élveztük a falusi élet minden örömét.

Nagy hegyek nincsenek a vidéken, de azért folyton hegy és völgy váltakozik egymással. Ilyen helyen mindenféle járműnél többet ér a jó láb, mert sokat kell gyalogolni, s mi ebből derekasan ki is vettük a részünket.

Hetenként kétszer is bementünk Nagyváradra, néha szekéren, máskor gyalog. Nagyvárad igen szép és élénk forgalmú város, ahol nagyon kellemesen el lehet tölteni az időt. Megnéztem a püspöki székesegyházat, Szent László templomot, a „kétágúnak“ nevezett nagy

református templomot, városházát és sok más épületet. Bejártuk a sok szép utcát, sétateret. Jolánkával felkerestük Gulácsy Irén nénit.

Voltam Csatár községben is, amelynek szép katolikus temploma van, református temploma hajdan török mecset volt. Egyszer a Sebeskörösön csolnakon átkelve a váradvelencei állomáson vonatra ültünk és kirándultunk a híres Püspök gyógyfürdőbe, amelynek gyönyörű virágos parkja elbűvölő. Kellemesen elszórakoztunk a természetes meleg-vízű uszodában s az éjszakát Nagyváradon töltöttük.

Ujlaki tartózkodásom kilencedik hetében, augusztus 23-án elbucsuztam a kis családtól, akik körében olyan kellemes szép napokat töltöttem s délután egy órakor a várad állomáson vonatra ültem s robogott velem a vonat Kolozsvár felé.

A vonat ablakából láttam a Királyhágót és a révi vizesést. Hat óra után már az édes anyám ölelő karjai között örültem az otthoniak viszontlátásának.

Kezét csókolja
(Kolozsvár, 1927. aug. 26.)

Serető dédunokája:
FARKAS MANCI.

szent Pál üdvözlete.

Egy légátus diák rosszul betanult prédikációját így kezdte meg: Üdvözlö benneteket Pál.

De tovább nem jutott, mert elfelejtette a beszédét. E szavakat háromszor is elmondta. Végre felállt a gyülekezet tagjai közül egy ember és így szólt:

— Ha egyebet nem üzent nekünk Pál, mondja meg, hogy mi is szívesen üdvözlöljük ökelmét.

(Vulkán.)

Horváth Sárka.

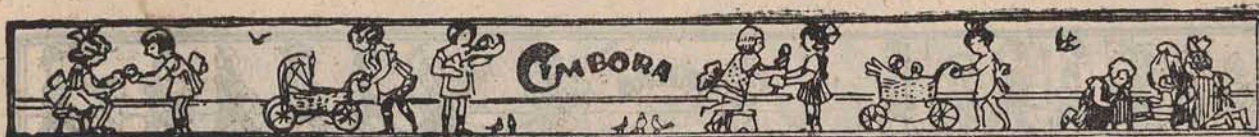

Elek nagyapó üzeni.

**A levél írás igen fontos szabálya: hol, melyik évben
melyik hónap hányadik napján kelt a levél!**

Daniels Felicitás, Nagyvárad. Nagyszerű utat tettél: Magyarországon és Ausztrián át Németországba, s nagyszerűen be is számoltál mindarról, amit láttál és tapasztaltál. Az idej beszámolóik egyik drága gyöngye a te beszámolóid. — **Szentpétery Gyuszi, Szilágysomlyó.** Azt írod, azért nem küldtél sem beszámolót, sem levelet, mert lusta voltál. Pedig látom a levélből, hogy lett volna, amiről beszámolj. Voltál egy tizholdas gyümölcsösben, ott lekvárt is főztetek s láttál egy kétszáz éves nagy berekenyefát, egy szép erdőt — lám, csak egy kicsit jól körül kellett volna nézned s meg lett volna a beszámoló! Ott volt Barna is s ő sem számolt be a vakációról. Már Elemér bátyádnak komoly a mentése: mint tavaly, e nyáron is az autótársulatnál dolgozott, s most is a tavalyi beszámolóban tett utakon járt. No de mégis írjok valamit, ami minden beszámolóval fölér: Milus növéretek tanító lett Kettősmezőn, Zsibó mellett s azt üzened, hogy ott sem fog megfelekedni nagyapóró! A jó Isten segítse e minden pályák közt legnehezebb és legszebb pályán! — **Molnár Nóra, Arad.** Ha türelmesen vártad a helyesírási pályázatot, nem türelmetlenkedté! Hába. Hát rajta, munkára fell! — **Goldzieher György, Arad.** Azt hiszem, új olvasója vagy a Cimborának, emiatt feledkeztél meg arról, hogy hol kelt a leveled. Alig tudtam kibetűzni a borítékon. Isten hozott unokáim seregében, de levelet is várok ezután, nemesak megfejtést. — **Székely Pistike és Katóka, Técső, Csehszlovákia.** Ha kétszer is írtál levelet s mégsem kaptál választ, ez azt jelenti, hogy nem kaptam meg a leveleidet, mert én minden levélre válaszolok, sőt — amint vehetted észre — levélírára buzdítom azokat, akik csak rejtvényfejtést küldenek. Természetesen, ha könyvet nyertél, meg kell kapnod s hiszem, hogy eddig meg is kaptad. Megkapod a Hires erdélyi magyarok című könyvem is, melyet az általad összeírt címekért kívántál; mert valóban, szép munkát végeztél az újság érdekében. Zongorára tett oly kottáról, melynek szövegét én irtam volna, nincs tudomásom. — **D. Szabó Baba és Őcsi, Mokráluka, Csehszlovákia.** A rozsnyói szlovák gimnázium II. osztályába jársz, Őcsi pedig otthon a III. elemibe. Mindkettőtöknek jól megy a tanulás, sok magyar könyvet olvastok, te a zongorában is szépen haladsz, s alig várjátok a Cimborát. Mind ennek igen örvendek s szeretettel várom további leveleiteket. Remélem, a 23. számban nyert könyvet már megkaptátok. — **Fritsch Ferenc, Kolozsvár.** A gimnázium III. osztályában megszapordott a tanulnivaló. Bizony, az szaporodni fog évről-évre, de majd csak megbirkózol a tankönyvekkel s jut idő a levélírára is. A rajzod jó, a számrejtvényt várom. — **Horváth Sárika, Székelyudvarhely.** Sok minden szépet és érdekeset láttál a kollegium régi épületének ama szo-

báiban, melyekben a magyar motivumos dolgok vannak elhelyezve, aztán fekiáltasz: Oh, be szép lehetett a régi diákélet! Bizony, szép volt, szebb a mainál, de majd ez is megszépül, ha úgy megfehéredik a hajatok, mint ahogy megfehéredett a nagyapóé. — **Márton festvérek, Munkács.** Irtam a kiadóbácsinak, hogy küldje el a nyert könyvet. Remélem, megkaptátok s a skarlátból is szerencsésen feigyógyultatok. Vigyázzatok, mert ez alattomos betegség. — **Szepessy Zoltán, Nagyenyed.** Igen megszeretted a kollegiumi életet, de azért számolod a napokat, hogy mikor lesz karácsony. Számolja azt édes anyád is, meg a nagymamád is! — **Marton József, Vajta, Fehérmegeye, Magyarország.** Ezelőtt három évvel tanyán iaktál, akácerdő közepén, kezembe került a Cimborá s mert szegény fiu létedre nem tudtál előfizetni, másoktól szereztél meg az újabb számokat. Most azonban már van annyi pénzed, hogy előfizethess rá s mutatványszámot kérsz, mert szeretnéd, ha téged is unokáim közé vennének. És kezedet imára kulcsolod, s imádkozol, hogy egész életeden át unokám lehess! Amilyen messze van Vajta Kisbaczonhoz, oly közel estél a szívemhez! Éddig biztonnyal megkaptad a mutatványszámot, s hiszem, hogy versenyre kelsz erdélyi unokáimmal a levélíráspan. — **Petrovay Gabriella, Kolozsvár.** Levéledet továbbítottam a kiadóhivatalnak, mely pótolja a 30. számot, s biztonnyal várni fog újévig az előfizetés megújításával. — **Halász Lajos, Szatmár.** Igen röviden intéztél el a debreczeni nyaralásról szóló beszámolóid. Ugy látszik, sok a tanulnivalód. De ha még oly sok is, Debreczenben oly a tanulóknak s hogy ezt a híres várost nem lehet oly rövidesen elintézni. Hát csak írd meg részletesen amit láttál és tapasztaltál. — **Dominits László, Saroltavár, Temesmegeye.** Kettős öröm ért: válaszoltam neked és könyvet nyertél. Az egyik öröm a te érdemed, a másik a szerencséd érdeme. Ha ígéreted szerint sokszor írsz nagyapónak, sokszor lesz örömed, mert én minden leveledre válaszolok. Őcsike még mindig termeli a nadsellő gondolatokat, persze, neki is sok a tanulnivalója, hisz harmadik gimnazista már. A pesti unokák mind itt voltak a nyáron, s Őcsike éppen most írja nagyapóéknak, hogy ugy volna jó, ha télen is lehetne nyaralni. Édes szüleidnek tolmácsold viszont üdvözetemet, a hugodnak pedig üzenem, vigyázzon, nehogy Saroltavárra menjek, mert kigyógyítom a lustaságból egy cuppanós nagyapói csókkal. Am addig is várom a levelet. — **Babcsák Ilona, Bethlen.** Nem felejtettem el én a nevedet, aminthogy aki nekem kétszer-háromszor ír, ritkán felejttem el annak a nevet. Jól esik olvasnom, hogy bár „kinőttél“ a Cimborából, még mindig alig váród a jövetelét s veszekedél a testvéreddel, hogy melyik olvassa előbb. Hát, tudom, hogy az ilyen veszekedés nem komoly veszekedés, az ilyet megbocsátja a jó Isten, én meg örvendek. Szeretettel várom további leveleidet. Amint vehetted észre: sok „kinőtt“ leánnyal levelezek.

FEJTÖRŐ.

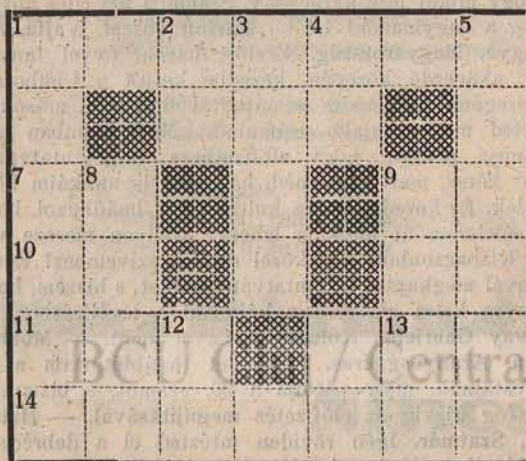
A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is fogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő 60. nap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a 60. nap 10-ik napja.

KERESZTREJTVÉNY.

Beküldte: Spiegel Rozsi és Joli.

Vízszintes sorok:

1. Az összes Cimborát olvasó gyermekek kedvencének vezeték neve.
6. Helyhatározó.
7. Ilyen az Isten.
9. Jószívű ember a koldusnak ezt teszi.
10. Paraszt ellentéte.
11. Víz növény.
13. Így serkentik menésre a lovat.
14. A zsoldot kapó katona elnevezése.

Függőleges sorok:

1. Némely férfi viseli.
2. Kétszer mondva fenytést jelent.
3. Az 1 vízszintes keresztnéve.
4. Kétszer mondva rossz gyerek kapja.
5. Elek nagyapó ilyen.
8. Iparos.
9. Óreg néni más néven.
12. A leghasznosabb ásvány.

TALALÓS KÉRDÉS.

Beküldte: Ujfalusi Irén.

Sietek, bár nincs lábam,
S el nem hagyom az ágyam.

(Futóka.)

STOLLWERCK TEJKARAMELLA

Évtizedek óta hűsége jóbarátja a fogyasztóknak és igazi segítője köhögésnél, fáradalmaknál. Páratlan hírneve, s elterjedtsége miatt igen gyakran utánozzák, s különféle nagyhangú hirdetés útján próbálkoznak a közönség figyelmét magukra vonni, azonban a Stollwerck tejkaramella kiváló minőségét sem érhetik el.

A NÉV:

Nem az elnevezés és külsőség, hanem a belső érték a mérvadó! Ez a Stollwerck tejkaramella szerény névvel elért, túlzott reklám nélküli eredménye!

AZ ÉRTÉK:

A Stollwerck tejkaramella mindenkor vezet! Elsősorban mint tápszert, mert a testnek szükséges fontos tápanyagokat nagy mennyiségben tartalmazza: így képzőanyagokat (fehérje, méz, foszforsav) és meleget, erőt kölcsönző anyagokat (cukor, tejszír.). A nagy tápértékhez még a rendkívül kellemes íz, annak szomjúságot oltó hatása is járul és nem szabad elfelejteni, hogy hűlés esetén a legkellemesebb köhögés elleni gyógyszer.

SENKINEK

sem lehet tehát kétsége, hogy milyen tejkaramellát vásároljon. Csakis olyat, amely a legjobb, legkellemesebb ízű és melynek minőségéről legjobban a név kezkesedik.

Stollwerck Testvérek r. t.
Bucuresti.

CIMBORA képes heti gyermeklap. Megjelenik havonta háromszor, minden hó 10., 20. és 30.-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Romániában negyedévenként 100 lei, Csehszlovákiában negyedévenként 20 Kc., Magyarországon negyedévenként 3 pengő.

KIADÓHIVATAL: Satu-Mare (Szatmár), Strada Mircea cel Mare 3. A kiadóhivatalhoz küldendő a „Cimbora“ előfizetési bejelentései és díjai.

Laptulajdonos: Szabadsajtó könyvnyomda és Lapkiadó.

SZERKESZTŐSÉG: Bațanii-Mici (Kisbaczon) u. p. Bațanii-Mare (Nagybaczon), jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendő a „Cimbora“ részére szánt kéziratok, az Elek nagyapóhoz írott levelek és rejtveny megfejtések.